

ניתוח היחידות למורה

קבוצה 1

יחידה 1: הכלב – חברו הטוב של האדם

כמה מילים על הקטע

הקטע הוא טקסט מידעי העוסק בנושא הקרוב לעולמם של התלמידים. הוא מותאם לשכבת הגיל מבחינת התוכן, המבנה ואוצר המילים. כמו כן הוא מנוקד, ועל כן מאפשר קריאה קלה ונוחה. הנושאים המרכזיים שבו הם: הידידות בין הכלב לאדם, הטיפול בכלב והסיבות לאימוץ כלב. כדאי שהתלמידים יתייחסו להיבטים אלה במילוי התרשים ובשחזור הטקסט.

מילוי תרשים

לפניכם מילוי אפשרי של תרשים, ובו מוצגים הרעיונות המרכזיים של הטקסט. חשוב לציין כי קיימות עוד אפשרויות רבות למילוי התרשים, אשר יזכו באותה ההערכה. כאמור, בעת ההערכה ניתן לגוף התרשים משקל גדול יותר מאשר לשני חלקי התרשים האחרים. כדי שהתרשים ייחשב לתרשים ברמה גבוהה, מצופה מן התלמידים להתייחס בגוף התרשים לשני רעיונות מרכזיים: האחד הוא הטיפול בכלב (לאו דווקא כהכללה), והאחר הוא הסיבות לאימוץ כלב (לאו דווקא כהכללה).

מהו הנושא המרכזי של הקטע?

היחסים המיוחדים בין בני האדם לכלבים

כתבו את הדברים החשובים בקטע.

הכלב הוא חיה ביתית נאמנה לבעליה.

גידול כלב דורש השקעה וטיפול.

קיימות סיבות שונות לאימוץ כלב.

כתבו משפט לסיום.

מכל החיות הכלב הוא ידידו הטוב של האדם.

גוף התרשים

דוגמות להערכת תרשימים של תלמידים, על-פי רמות

הערה: בטבלה מוצגים תרשימי התלמידים בצורה מעט שונה מהתצוגה המקורית – כל תבליט בגוף התרשים (bullet) מייצג תיבת טקסט. השלמות התלמידים, על שלל השגיאות שעשו, כתובות בכתב יד.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? הנושא הוא הכלל כתבו את הדברים החשובים בקטע. - הכלל הוא חקרו הטוב ביותר של האדם - האדם מטפל בכלל והכלל עוזר לאדם - כלל נחיה מאוד עוזר לאנשים שלא רואים ואף פעם לא יתקוץ את עצמיו כתבו משפט לסיום. הכלל הוא באמת הכי טוב לאדם <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי אמנם אינו מיטבי ואינו מספק מידע (ניתן לכתוב על ה"כלל" בהיבטים שונים), אך מתאים ליכולות של שכבת הגיל. התוכן של שאר חלקי התרשים מתאים – גוף התרשים כולל רעיונות מרכזיים שעלו בטקסט המקורי (יחסי הגומלין בין הכלל לאדם, דוגמה לסיבה לאימוץ, נושא הנאמנות), ומשפט הסיום תקין ומביע אמירה אישית ברוח הטקסט.
	מהו הנושא המרכזי של הקטע? כללים כתבו את הדברים החשובים בקטע. - יש אנשים שאוהבים כללים ומטפלים בהם. - יש אנשים הרוצים כלל כדי שתהיה להם חית אחד שיוכלו להחזק ולהשתמש אתו, ויש אנשים שרוצים את הכללים כדי שיסמרו על הבית. - מה שבראשונה מפיץ על האדם הוא הצומדה שהכלל נחשף חיה נאמנה. כתבו משפט לסיום. הכלל עוזר לציוורים. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי כללי, אך מתאים. בגוף התרשים יש ייצוג לשני רעיונות מרכזיים – פירוט של שתי סיבות לאימוץ כלל וכן הכללה בנוגע לנאמנות. במשפט הסיום בחר התלמיד לציין עובדה המופיעה בטקסט כהמשך לדברים שכתב בגוף התרשים. בחירה של משפט מהטקסט כמשפט סיום יכולה להיות תקינה בהקשרים מסוימים, אך כאן היא הולמת פחות, משום שהמידע אינו מתאים לשמש משפט סיום.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה מעטה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? הכלא – החקר הטוב של האדם כתבו את הדברים החשובים בקטע. • הכלא שואר על ביתם • צוהר לציוויריט • ולתשטצשע איתם כתבו משפט לסיום. הכלא הוא חקר טוב של האדם <u>הסבר</u>: התוכן בכל חלקי התרשים הוא רלוונטי – הנושא המרכזי הולם, וכך גם משפט הסיום (אף שהוא חוזר על הנושא המרכזי). עם זאת, בגוף התרשים יש ייצוג רק לרעיון מרכזי אחד מתוך השניים המצופים. הרעיון היחיד המוצג הוא הסיבות לאימוץ כלב, ואין התייחסות לטיפול האדם בכלב. מהו הנושא המרכזי של הקטע? על הכלא כתבו את הדברים החשובים בקטע. • צריק לצלות חיסוניט • צריק לאכיל אותו • צריק לתפל בו כתבו משפט לסיום. על הכלא <u>הסבר</u>: התוכן ברובו אינו עונה על הנדרש בחלקים השונים של התרשים – הנושא המרכזי כללי מדי (אם שאר חלקי התרשים היו הולמים, היה אפשר לקבל זאת), גוף התרשים, הכולל שלושה משפטים, מתייחס רק לרעיון מרכזי אחד של הטקסט: הטיפול בכלב, ומשפט הסיום אינו כולל אמירה כלשהי.
כלל לא	מהו הנושא המרכזי של הקטע? [לא נכתב] כתבו את הדברים החשובים בקטע. • על הכלאים מה הם עושים • הכלא הוא בעל חיית • הכלא לטויל ולעשית כתבו משפט לסיום. כלא מסיבות שונות לדואמה <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי חסר. ההיגדים בגוף התרשים אינם מספקים מידע על הרעיונות המרכזיים של הטקסט וכן קשה להבינם. משפט הסיום מנוסח באופן מעורפל וחלקי, כך שגם כאן לא ניתן להבין את כוונתו של התלמיד.
לא נכתב טקסט	

השלמות מצומצמות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

הַפֶּלֶב – חֵבֶר הַטוֹב שֶׁל הָאָדָם

מי אינו מכיר פֶּלֶבִים?

פֶּלֶנוּ מִכִּירִים אֶת הַחִיָּה הַיִּדִידוּתִית לָאָדָם – הַפֶּלֶב.

הַפֶּלֶב הוּא בֶּעַל חַיִּים חַי בְּקִרְבַּת הָאָדָם. אֶפְשָׁר לִמְצֹא אוֹתוֹ בְּבֵתִים רַבִּים אוֹ בַּחֲצֵרוֹת שֶׁל בָּתִּים רַבִּים. הַגְדוֹל וְהַחֲזָקָה שֶׁל הַפֶּלֶב בְּבֵית דּוֹרָשִׁים טָפוֹל קְבוּעַ: הוֹצֵאת הַפֶּלֶב לְטִיּוֹל וְלַעֲשִׂית צָרְכִּים מְדִי יוֹם; דְּאָגָה לְמִזּוֹן _____ וְלִמֵּים נְקִיִּים; בְּקוֹר אֶצֶל הַנּוֹטְרִינֶר בְּזִמְנִים קְבוּעִים כְּדִי לַחֲסוֹן אֶת הַפֶּלֶב מִפְּנֵי _____ מַחֲלוֹת; וּבְעֵקֶר הַעֲנֻקָּת יַחַס חָם וְתִשׁוּמַת לֵב.

אֲנָשִׁים נוֹהֲגִים לֵאמֹץ פֶּלֶב מִסִּבּוֹת שׁוֹנוֹת, לְדַגְמָה: יֵשׁ אֲנָשִׁים הַרוֹצִים פֶּלֶב, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם חַיִּת מִחֲמַד, שְׂיוֹכְלוּ לְשַׁחַק וְלַהֲשִׁתְּעֵשֶׂע אֹתָהּ. לַעֲמֹתָם יֵשׁ אֲנָשִׁים הַרוֹצִים פֶּלֶב, כְּדִי שְׂיִשְׁמֹר _____ עַל בֵּיתָם. יֵשׁ אֲנָשִׁים הַנִּזְקָקִים לְכָלֵב נַחִיָּה, כִּי הֵם מִתְקַשִּׁים לְרֹאוֹת אוֹ אֵינָם רֹאִים כָּלֵל. פֶּלֶב נַחִיָּה מְסִיעַ לַעֲוִירִים לְהַתְמַצָּא בְּסִבִּיבָתָם. הוּא מְנַחֵה אוֹתָם בְּעֵקֶר מִחוּץ לְבֵיתָם, וְעוֹזֵר לָהֶם לְהִגִּיעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּבִטָּחָה.

אִין זֶה מְשֻׁנָּה מֶה הַסִּבָּה לֵאמֹץ פֶּלֶב. מֶה שֶׁבְּרָאֵשׁ וּבְרָאֵשׁוֹנָה מְשַׁפִּיעַ עַל הָאָדָם הוּא הָעֵבֶדָה שֶׁהַפֶּלֶב נִחְשָׁב חִיָּה נֶאֱמָנָה. בְּנִגּוּד לַחַיּוֹת אַחֲרוֹת, פֶּלֶב כְּמַעַט לְעוֹלָם לֹא יִפְגַּע בָּאָדָם הַמְטַפֵּל בּוֹ לֹלָא סִבָּה מְצַדֶּקֶת. הַנֶּאֱמָנוֹת הַזֹּאת מִתְאַרֶתת גַּם בְּשִׁירִים, בְּסִפּוּרִים וּבְסִרְטִים שֶׁבָּהֶם מִצָּג הַקֶּשֶׁר הַמִּיחָד בֵּין הָאָדָם לְבֵין הַפֶּלֶב.

השלמות מורחבות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

הַפֶּלֶב – חֵבְרוֹ הַטּוֹב שֶׁל הָאָדָם

מי אינו מכיר פֶּלֶבִים?

פֶּלְנוּ מִכִּירִים אֶת הַחִיָּה הַיִּדִידוּתִית לָאָדָם – הַפֶּלֶב.

הַפֶּלֶב הוּא בַּעַל חַיִּים הַחֵי בְּקִרְבַּת הָאָדָם. אֶפְשָׁר לִמְצֹא אוֹתוֹ בְּבֵתִים רַבִּים אוֹ בְּחִצְרוֹת שֶׁל בָּתִּים רַבִּים. הַגְדוֹל וְהַחֲזָקָה שֶׁל הַפֶּלֶב בְּבֵית דּוֹרָשִׁים טָפוֹל קְבוּעַ: הוֹצֵאת הַפֶּלֶב לְטִיּוֹל וְלַעֲשִׂית צָרְכִּים מְדֵי יוֹם; דְּאָגָה לְמִזּוֹן וְלִמֵּים נְקִיִּים; בְּקוֹר אֶצֶל הַנּוֹטְרִינֶר בְּזִמְנִים קְבוּעִים כְּדֵי לִחְסוֹן אֶת הַפֶּלֶב מִפְּנֵי מַחֲלוֹת; וּבְעֵקֶר הַעֲנֻקֶת יַחַס חָס וְתִשׁוּמַת לֵב.

אֲנָשִׁים נוֹהֲגִים לְאַמֵּץ פֶּלֶב מִסְבוֹת שׁוֹנוֹת, לְדַגְמָה: יֵשׁ אֲנָשִׁים הַרוֹצִים פֶּלֶב, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם חֵית מַחְמָד, שְׂיוֹכְלוּ לְשַׁחַק וְלַהֲשִׁתְעֵשֶׂע אֹתָהּ. לְעִמָּתָם יֵשׁ אֲנָשִׁים הַרוֹצִים פֶּלֶב, כְּדֵי שְׂיִשְׁמֹר עַל בֵּיתָם. יֵשׁ אֲנָשִׁים הַנִּזְקָקִים לְכָלֵב נַחִיָּה, כִּי הֵם מִתְקַשִּׁים לְרֹאוֹת אוֹ אֵינָם רוֹאִים כָּלֵל. פֶּלֶב נַחִיָּה מְסִיעַ לְעוֹרִים לְהַתְמַצֵּא בְּסִבִּיבָתָם. הוּא מְנַחֵה אוֹתָם בְּעֵקֶר מַחוּץ לְבֵיתָם, וְעוֹזֵר לָהֶם לְהִגִּיעַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּבִטְחָה.

אִין זֶה מְשֻׁנָּה מָה הַסִּבָּה לְאַמוּץ פֶּלֶב. מָה שֶׁבְּרָאשׁ וּבְרֵאשׁוֹנָה מְשַׁפִּיעַ עַל הָאָדָם הוּא הָעֲבָדָה שֶׁהַפֶּלֶב נֶחֱשֵׁב חִיָּה נֶאֱמָנָה. בְּנִגּוּד לְחִיּוֹת אַחֲרוֹת, פֶּלֶב כִּמְעַט לְעוֹלָם לֹא יִפְגַּע בָּאָדָם הַמְטַפֵּל בּוֹ לֹא סִבָּה מַצְדִּיקָת. הַנֶּאֱמָנוֹת הַזֹּאת מִתְאַרְת גַּם בְּשִׁירִים, בְּסִפּוּרִים וּבְסִרְטִים שֶׁבָּהֶם מִצָּג הַקֶּשֶׁר הַמִּיחָד בֵּין הָאָדָם לְבֵין הַפֶּלֶב.

כתיבת הקטע

א. באיזו מידה שוחזרו יחידות התוכן?

במדד זה יש להתייחס למספר יחידות התוכן המשוחזרות. לפניכם חלוקת הטקסט ל-16 יחידות התוכן המרכיבות אותו. לאחר מכן מוצגות בטבלה דוגמות, המסווגות על-פי הרמות השונות, בליווי הסבר.

חלוקת הטקסט ליחידות תוכן

1. הכלב – חברו הטוב של האדם
2. מי אינו מכיר כלבים? כלנו מכירים את החיה הידידותית לאדם – הכלב.
3. הכלב הוא בעל חיים החי בקרבת האדם. אפשר למצא אותו בבתי רבים או בחצרות של בתים רבים.
4. הגדול וההחזקה של הכלב בבית דורשים טפול קבוע:
5. הוצאת הכלב לטיול ולעשית צרכים מדי יום;
6. דאגה למזון ולמים נקיים;
7. בקור אצל הוטרנר בזמנים קבועים כדי לחסן את הכלב מפני מחלות;
8. ובעקר הענקת יחס חם ותשומת לב.
9. אנשים נוהגים לאמץ כלב מסבות שונות,
10. לדגמה: יש אנשים הרוצים כלב, כדי שתהיה להם חית מחמד, שיוכלו לשחק ולהשתעשע אתה.
11. לעמתם יש אנשים הרוצים כלב, כדי שישמר על ביתם.
12. יש אנשים הנזקקים לכלב נחיה, כי הם מתקשים לראות או אינם רואים כלל. כלב נחיה מסיע לעורים להתמצא בסביבתם.
13. הוא מנחה אותם בעקר מחוץ לביתם, ועוזר להם להגיע ממקום למקום בבטחה.
14. אין זה משנה מה הסבה לאמוץ כלב. מה שבראש ובראשונה משפיע על האדם הוא העבדה שהכלב נחשב חיה נאמנה.
15. בנגוד לחיות אחרות, כלב כמעט לעולם לא יפגע באדם המטפל בו ללא סבה מצדקת.
16. הנאמנות הזאת מתארת גם בשירים, בספורים ובסרטים שבהם מצג הקשר המיוחד בין האדם לבין הכלב.

דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

שימו לב, יחידות התוכן המשוחזרות בטקסט של התלמיד מסומנות במספרים.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה מאוד	<u>הכלב הוא ידיד לאדם (1)</u> הכלב הוא בעל חיים אמין וחברותי (15) החי בקרבה לאדם הוא זר בביתם של אנשים או בחצרות שלהם (3). הכלב הוא זמ חיה שאנשים אוהבים אותה בגלל שהיא באף חיים אמין וחברותי (11) ישנם אנשים אשר נזקקים לכלב לשם אנשים שהם צוורים (12) וכשהם הולכים ברחוב הם צריכים לדעת מתי הרמזור ירוק או מתי הרמזור אדום. זמ בני האדם אוזרים לכלב אשר נמצא בביתם בני האדם צריכים לטפל בכלבם באופן כחוצ (4) לשם לדאוג לחיים נקיים ולמלון (6) ואם לדאוג להוצי את הכלב לטוילים (5) ואם לכחית את הכלב לוטריןר כדי לתת לו חיסונים (7) אבל הדבר החשוב ביותר הוא לתת לכלב יחס חם והרבה תשומת לב (8). <u>הסבר:</u> בטקסט משוחזרות 10 יחידות תוכן מתוך 16 היחידות שבטקסט המקורי. יש לשים לב שגם אם התלמיד מביע את הרעיון של יחידת תוכן מסוימת במילים שלו, יש לקבל זאת כיחידת תוכן. לדוגמה, התלמיד כתב: "בעל חיים אמין וחברותי" – את הרעיון הזה שייכנו ליחידת תוכן מספר 15, משום שהיא מתייחסת לרעיון דומה: "חברותי" יכול להתפרש ככזה שלא יפגע באדם המטפל בו.
במידה מעטה	<u>מי אינו מכיר כלב (2)</u> צריך ללכת לוטריןר לחסן את הכלב מפני מחלות (7) יש אנשים הרוצים כלבים שיסמרו על הבית שלהם (11) ויש כלבים שמביאים אנשים ממקום למקום (13) ויש כאלה שרוצים כלבים בגלל שיהיה להם חית מחמד שיהיה להם כף ולא להשתעמם וישחקו עם הכלב (10). <u>הסבר:</u> בטקסט משוחזרות 5 יחידות תוכן, אך חלקן משוחזרות באופן חלקי בלבד, למשל: הכותרת אינה משחזרת במלואה את יחידת הפתיח, וחסר המידע החשוב שהכלב הוא חיה ידידותית לאדם. התלמיד כתב: "כלבים שמביאים אנשים ממקום למקום" – חסר המידע שהכלב עוזר לעיוורים להגיע ממקום למקום.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה מעטה	<u>כלב</u> יש כולל מני סיווגי (סוגי) כלבים יש כלבים שהאנשים אלהים אותם כדי שהילד (שיהיה לו) חיית מחמד <u>לשחק ולטפול</u> וצוד (10). יש אנשים שרצים שהכלב השמור על הבית (11) כדי שלא היטבן הוא (או) יסימו פצצה. והמיטרה רוצה את כלב כדי שיראה איפו הדברים. <u>הסבר</u>: מוזכרות כאן שתי יחידות תוכן בלבד מהטקסט המקורי. אזכור המשטרה הוא אמנם רעיון מקורי ומוסיף, אך אינו נספר כיחידה משוחזרת.
אין שחזור	כלב זה בעל חיים (3) הוא מטייל ציט החבר שלו כלב לטייל <u>הסבר</u>: לא מוזכרת אף לא יחידת תוכן שלמה אחת מהטקסט המקורי.

ב. האם השחזור אוטונומי (יוצר טקסט עצמאי)?

לפניכם תיאור של המפה המנטלית של הטקסט המקורי. כלי עזר זה יסייע לכם להעריך את מידת האוטונומיות של הטקסט המשוחזר.

- הכלב מוכר לכולם [יחידה 2]
- הוא חיית מחמד נפוצה [יחידה 3]
- הוא דורש טיפול (די בציון דבר אחד או שניים מהדברים המוזכרים) – התייחסות מכלילה לטיפול או כמה דוגמות. הכללה תיחשב רמה גבוהה יחסית [יחידות 4–8]
- סיבות שונות לאימוץ כלב/התועלות של הכלב (די בציון סיבה אחת או שתיים) [יחידות 5–11]
- הכלב הוא חיה נאמנה [יחידות 1, 14–16]

אין חובה שהרעיונות בטקסט של התלמידים יופיעו בסדר המוצע בתיאור של המפה המנטלית, ואף לא באותו האופן. הם יכולים להיות שזורים בטקסט וחלקם אף יכולים לא להופיע כלל, ובלבד שיהיה ניתן להבין מהטקסט מהו הנושא המרכזי: היחסים המיוחדים בין האדם לכלב.

דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

דוגמה	סולם הדירוג
<u>הכלב הוא ידיד לאדם</u> הכלב הוא בעל חיים אמין החי בקרבה לאדם הוא ער בעתים של אנשים או בחצרות שלהם. הכלב הוא גם חיה שאנשים אוהבים אותה בעלף שהיא באף חיים אמין וחברותי ישנם אנשים אשר נלקקים לכלב לאשל אנשים שהם צוורים וכשהם הולכים ברחוב הם צריכים לדעת מתי הרמזור ירוק או מתי הרמזור אדום. גם בני האדם אוזרים לכלב אשר נמצא בביתם בני האדם צריכים לטפל בכלבם באופן כבוע לאשל לדאול לאמיי נקיים ולמלון ולם לדאול להוצי את הכלב לטוילים ולם לכחת את הכלב לוטרינר כדי לתת לו חיסונים אבל הדבר החשוב ביותר הוא לתת לכלב יחס חם והרבה תשומת לב. <u>הסבר:</u> הטקסט בנוי באופן הממחיש את הנושא המרכזי – החלק הראשון מתאר את תרומתו של הכלב לאדם ובחלק השני, המתחיל במילים "גם בני האדם...", מתואר חלקו של האדם ביחסים שבין כלבים לאנשים. רוב הרעיונות הבונים את המפה המנטלית קיימים בטקסט. הכותרת בראש הטקסט תורמת אף היא להבנת הקטע ומספקת רקע.	טקסט אוטונומי במידה רבה
<u>הכלב – חברו הטוב של האדם</u> הכלב הוא חבר טוב של האדם הוא צוער לאנשים אחרים יש כאלה שרוצים כלבים לסיבה כי יש כאלה שרוצים לשחק ולהשתעשע איתם ויש כאלה שהם רוצים שיסמרו על ביתם ולם לאנשים צוורים חייבים כלב שיילך אותם לסביבתם ולם מפני המלון שלהם לדאול לאמיי נקיים לאוכל ולם מדי יום לחסן אותם הכלבים לא נצלבים אם צושים לאדם כלל והכי חשוב לתת לכלב יחס תשומת לב ואהבה <u>הסבר:</u> רמת הקריאות של הטקסט נמוכה, מאחר שיש כמה פגמים בקישורים התחביריים/הלוגיים בין המשפטים וחסר פיסוק, מה שפוגם בקוהרנטיות של הטקסט – החלק המתחיל במילים "וגם מפני המזון" אינו מקושר היטב לחלק שלפניו ולנושא המרכזי של הטקסט, ומפחית את מידת האוטונומיה של הטקסט ופוגם באיכותו. עם זאת, רוב הרעיונות המוזכרים בטקסט המקורי מופיעים בטקסט המשוחזר, וכן הטקסט המשוחזר כולל יחידת פתיח (הכלב – חברו הטוב של האדם; הכלב הוא חבר טוב של האדם) המשמשת ציר מרכזי של הטקסט.	טקסט אוטונומי במידה מעטה

סולם הדירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה מעטה	<u>מ' אינו מכיר כלאב.</u> צריק ללכת לוטריןר לחסן את הכלב מפני מחלות יש אנשים הרוצים כלבים שיסמרו על הבית שלהם ויש כלבים שמביאים אנשים ממקום למקום ויש כאלה שרוצים כלבים בגלל שיהיה להם חית מחמד שיהיה להם כף ולא להשתעמם וישחקו עם הכלב. <u>הסבר:</u> הטקסט אינו שלם וחסרים בו חלקים חשובים, למשל, רוב הפירוט של הטיפול בכלב. המעבר מתיאור הטיפול בכלב לתיאור הסיבות לאימוץ כלבים אינו מקושר כראוי, כך שקשה להבין שהנושא הוא היחסים המיוחדים בין האדם לכלב. ההתייחסות לפתיח דרך הכותרת, אף אם היא חלקית, יש לה תפקיד חשוב והיא מעלה מעט את איכות הטקסט ואת מידת האוטונומיות שלו.
	<u>חברו הטוב של האדם – הכלב</u> דאגה למלון ולמים נקיים וצריק לקבוצ למניע קבוצים לוטריןר לחיסונים והצנקית יחס חם ותשומת לב <u>הסבר:</u> הקורא יתקשה לשחזר את המפה המנטלית של הטקסט המקורי בשל היעדרם של חלקים חשובים מתוכו.
הטקסט אינו אוטונומי	<u>הכלב</u> שצריכים לחסן את הכלבה מפני מחלות <u>הסבר:</u> בטקסט מוזכר רק רעיון אחד (ואף הוא רק דוגמה מתוך הכללה). הקורא לא יכול לשחזר את הטקסט המקורי.

ג. האם הפיסוק הולם?

דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם הדירוג	דוגמה
פיסוק הולם במידה רבה	בכל הטקסט או ברובו מופיעים סימני פיסוק מתאימים במקומות הנכונים, כך שהקורא יכול לקרוא את הטקסט בצורה נוחה וזורמת. [המינימום הנדרש בכיתה ד' הוא שימוש בנקודות ו/או בפסיקים. אין לשפוט בחומרה חילוף ביניהם.]
פיסוק הולם במידה מעטה	<u>הכלב הוא ידיד לאדם</u> הכלב הוא בעל חיים אמין החי בקרבה לאדם הוא ער בעתים של אנשים או בחצרות שלהם. הכלב הוא גם חיה שאנשים אוהבים אותה בעלל שהיא בעל חיים אמין וחברותי ישנם אנשים אשר נלקקים לכלב ולמשל אנשים שהם צוורים וכשהם הולכים ברחוב הם צריכים לדעת מתי הרמזור ירוק או מתי הרמזור אדום. גם בני האדם אוזרים לכלב אשר נמצא בביתם בני האדם צריכים לטפל בכלבם באופן כבוע למשל לדאוג למיני נקיים ולמנוח ואם לדאוג להוציאת הכלב לטיולים ואם לכחת את הכלב לוטרניר כדי לתת לו חיסונים אבל הדבר החשוב ביותר הוא לתת לכלב יחס חם והרבה תשומת לב. <u>הסבר</u>: בטקסט נעשה שימוש נכון אך חלקי בסימן הפיסוק "נקודה". חסרים בו סימני פיסוק נוספים שהיו יכולים לאפשר קריאה נוחה וזורמת. <u>כלב</u> יש כולל מני סיוני (סוגי) כלבים יש כלבים שהאנשים אוהבים אותם כדי שהילד (שיהיה לו) חיות מחמד לשחק ולטייל וצוד. יש אנשים שרצים שהכלב השמור על הבית כדי שלא היטבן הוא יסימו פצצה. והמיטרה רוצה את כלב כדי שיראה איפו הדברים. <u>הסבר</u>: יש אמנם שימוש חלקי בנקודה, אך הוא אינו עקבי לאורך הטקסט (את הנקודה לפני ו' החיבור אין לשפוט בחומרה בגיל זה).

סולם הדירוג	דוגמה
אין פיסוק	<u>הכלל – חברו הטוב של האדם</u> הכלל הוא חבר טוב של האדם הוא צוער לאנשים אחרים יש כאלה שרוצים כלבים לסיבה כי יש כאלה שרוצים לשחק ולהשתעשע איתם ויש כאלה שהם רוצים שיסמרו על ביתם ואלו לאנשים ציבוריים חייבים כלל שילוף אותם לסביבתם ואלו מפני המלון שלהם לדאוג לאדם נקיים לאוכל ולמדי יום לחסן אותם הכלבים לא נצרכים אם צושים לאדם כלל והכי חשוב לתת לכלב יחס תשומת לב ואהבה <u>הסבר:</u> אין סימני פיסוק בטקסט, ועל כן יש פגיעה ברמת הקריאות שלו.

הערכת הטקסט כמכלול

לפניכם דוגמות להערכה כללית של שני טקסטים.

דוגמה 1

הכלל הוא ידיד לאדם

הכלל הוא בעל חיים אמין החי בקרבה לאדם הוא ער בעתים של אנשים או בחצרות שלהם. הכלל הוא גם חיה שאנשים אוהבים אותה בעלל שהיא באף חיים אמין וחברותי ישנם אנשים אשר נלקקים לכלל לשל אנשים שהם צוורים וכשהם הולכים בחוץ הם צריכים לדעת מתי הרמזור ירוק או מתי הרמזור אדום. גם בני האדם אומרים לכלל אשר נמצא בעיתם בני האדם צריכים לטפל בכלבם באופן כבוע לשל לדאוג לאימם נקיים ולמלון ולם לדאוג להוציאת הכלל לטוילים ולם לכחת את הכלל לוטרניר כדי לתת לו חיסוניאכל הדבר החשוב ביותר הוא לתת לכלב יחס חם והרבה תשומת לב.

ניתוח דוגמה 1

הטקסט בנוי בצורה הממחישה את הנושא המרכזי – יש מעבר מקושר היטב בין תיאור תרומתו של הכלב לאדם ובין תיאור חלקו של האדם ביחסים שבין כלבים לאנשים. הכותרת בראש הטקסט תורמת אף היא ומספקת רקע להבנת הטקסט. רוב הרעיונות המרכזיים קיימים בטקסט ומאפשרים לקורא לשחזר את הטקסט המקורי.

רמת הפיסוק בטקסט אינה מיטבית. חסרים בו סימני פיסוק שיכלו לאפשר קריאה נוחה וזורמת יותר. כדאי לעבוד עם תלמיד זה על המודעות לפיסוק ולתפקידו בקשר שבין הכותב לקורא.

דוגמה 2

הכלב – חברו הטוב של האדם

הכלב הוא חברו הטוב של האדם.

הוצאת הכלב לצעות את צרכיו. צריך לתת לכלב מזון ואים נקיים. יש שרצים כלב באלף שיחקו איתו ושישעצ אותם. ויש אנשים הקונים כלב באלף שימור להם על הבית.

ניתוח דוגמה 2

התלמיד מודע לפיסוק, ולאורך כל הטקסט נעשה שימוש בסימני פיסוק. עם זאת, הטקסט מוצג כרשימה, דבר הפוגע ברצף ובקוהרנטיות של הטקסט. הפתיח "הכלב הוא חברו הטוב של האדם" מאפשר להבין את הציר המרכזי של הטקסט, אך היעדר הקישוריות בין החלקים השונים פוגם באוטונומיה שלו. בנוסף קיים שחזור של יחידות תוכן מועטות.

כדאי לעבוד עם התלמיד על פיתוח של הרעיונות המרכזיים בטקסט באמצעות כתיבה של יחידות תוכן נוספות. כמו כן, כדאי לעבוד עמו על קישוריות טובה יותר בין המשפטים, אשר תתרום גם לאוטונומיה של הטקסט.

יחידה 2: משחק הכדורגל

כמה מילים על הקטע

טקסט קל, מאחר שהנושא המרכזי שלו לקוח מעולמם של התלמידים. הוא כולל מידע על המאפיינים של משחק הכדורגל ועל כללי המשחק.

מילוי תרשים

לפניכם מילוי אפשרי של תרשים, ובו מוצגים הרעיונות המרכזיים של הטקסט. חשוב לציין כי קיימות עוד אפשרויות רבות טובות למילוי התרשים. כאמור, בעת ההערכה ניתן ל"גוף התרשים" משקל גדול יותר מאשר לשאר חלקיו. רוב הטקסט עוסק בכללי משחק הכדורגל, ומשום כך תרשים מיטבי הוא כזה שבו "גוף התרשים" מתייחס לכללי המשחק ולעובדה נוספת מתוך הטקסט: ספורט תחרותי, המאמץ הנדרש, קיומן של תחרויות ותחרות המונדיאל. לעתים האירועים החשובים בטקסט יבואו לידי ביטוי גם בחלקים האחרים של התרשים, ולכן יש להתבונן בו כמכלול. כמובן, כדי שהתרשים ייחשב למיטבי, הכתוב בכל חלקיו צריך להיות נכון ברמה סבירה.

מאפיינים של משחק כדורגל

מהו הנושא המרכזי של הקטע?

כתבו את הדברים החשובים בקטע.

במשחק הכדורגל מתחרות זו בזו שתי קבוצות במשך 90 דקות.

למשחק הכדורגל כללים וחוקים שעל-פיהם יש לשחק: 10 שחקנים ושוער מנסים להבקיע כמה שיותר שערים לקבוצה שמולם.

לשחקנים אסור לגעת בכדור בידיים רק לשוער מותר לעשות זאת.

תחרויות כדורגל מתקיימות בעולם כולו, והחשובה שבהן היא המונדיאל.

כתבו משפט לסיום.

משחק הכדורגל הוא משחק ידוע ואהוב בעולם

מידת הייצוג התוכני והרלוונטיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

הערה: בטבלה מוצגים תרשימי התלמידים בצורה מעט שונה מהתצוגה המקורית – כל תבליט בגוף התרשים (bullet) מייצג תיבת טקסט.

סולם הדירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? כדורגל וחוקיו כתבו את הדברים החשובים בקטע. - משחק הכדורגל נמשך כ-90 דקות. - למשחקנים אסור לאצת בכדור ביד. - השופטים צריכים לצדוף את הכדור ביד/ברגל. - שחקן רץ כ-11-6 קילומטרים בממוצע ומאבד כשני קילומטרים של נולג'ים. כתבו משפט לסיום. הטקסט מציג את חוקי הכדורגל ואת השפעתו למשחקנים. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי, "כדורגל וחוקיו", מייצג את מהות התוכן של הטקסט. הפרטים בגוף התרשים כוללים שני רעיונות מרכזיים המופיעים בטקסט: כללים ומאמץ נדרש. משפט הסיום כולל אמירה מסכמת רלוונטית (אף-על-פי שהאמירה "השפעתו לשחקנים" אינה מדויקת. ייתכן שהכוונה ל"השפעתו על השחקנים"). מהו הנושא המרכזי של הקטע? הנושא המרכזי הוא כדורגל כתבו את הדברים החשובים בקטע. 1. שחקן השופט נולג' בכדור ביד והשאר ברגל בעיקר 2. הקבוצה שמבקיעה הכי הרבה שערים היא מנצחת 3. כדורגל נחשב למשחק תחרותי מאוד 4. בתוק המשחק יש 90 דקות כולל מחצית 45 דקות כתבו משפט לסיום. אם אתם רוצים ללמוד למשחק כדורגל רק תקראו שוב את הקטע <u>הסבר:</u> בנושא המרכזי חסר מידע (המונח "כדורגל" הוא כללי מדי וניתן לפרשו בכמה אופנים, ולאו דווקא בהקשר של הטקסט הנתון), אך למרות זאת ניתן לקבלו. הפרטים שכתב התלמיד בגוף התרשים רלוונטיים וכוללים כמה רעיונות מרכזיים המופיעים בטקסט: כללים ומשחק תחרותי. משפט הסיום כולל המלצה אישית המתייחסת לתוכן הטקסט. מהו הנושא המרכזי של הקטע? משחק כדורגל כתבו את הדברים החשובים בקטע. - אסור לרוב השחקנים לאצת בכדור בידיים - לשתות הרבה במיקרה של טמפרטורה גבוהה - המשחק נמשך 90 דקות - שכל קבוצה יש 11 שחקנים כתבו משפט לסיום. המונח 'כדורגל' הוא המשחק החשוב ביותר

סולם הדירוג	דוגמה
	<u>הסבר</u>: הנושא המרכזי מתאים. הפרטים המופיעים בגוף התרשים רלוונטיים וכוללים מידע על כללים ומידע הקשור למאמץ הנדרש במשחק. אמנם המידע "אסור לשחקנים לגעת בידיים" חסר (במה לגעת?), אך אין להתייחס לכך בדקדקנות בחלק זה של התרשים. במשפט הסיום כתובה אמירה אישית המקושרת רעיונית לטקסט.
במידה מעטה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? כדורגל כתבו את הדברים החשובים בקטע. • אסור לגעת ביד • לא להכניס שער לקבוצה שלי • אישיות הרבה מ'א' • לרוב הרבה כתבו משפט לסיום. אני אהב כדורגל <u>הסבר</u>: הנושא המרכזי אינו אינפורמטיבי די הצורך, אך מתאים לשכבת גיל זו. בגוף התרשים רוב הפרטים אינם מקושרים ואינם מייצגים את כללי המשחק משפט הסיום תקין. [יש לזכור כי לגוף התרשים משקל רב יותר מאשר לשאר חלקי התרשים].
כלל לא	מילוי התרשים אינו מייצג תוכן מהותי ואין בו אף לא רעיון מרכזי אחד.

השלמות מצומצמות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

משחק הכדורגל

משחק הכדורגל שינד לקבוצת משחקי הכדור הפוללת גם כדורסל, כדורעף, טניס ועוד. המשחק נחשב ענף ספורט תחרותי, ומשחקות בו שתי קבוצות. הקבוצות מתחרות זו בזו: כל קבוצה מנסה להכניס את הכדור לשער של הקבוצה המתחרה. בתם המשחק, הקבוצה שהבקיעה את מספר השערים הרב ביותר היא המנצחת. בכל קבוצה 11 שחקנים: שוער ו-10 שחקנים הרצים לאורך המגרש. למשחק יש כמה חקים שעל-פיהם צריך לשחק. לדגמה, המשחק נמשך 90 דקות ומתחלק לשתי מחציות (45 דקות בכל מחצית). התפקיד המרכזי של השוער הוא לדאג שהכדור לא יכנס לשער של הקבוצה שלו. רק לשוערים מתר לגעת בכדור בידיים – זהו חק חשוב מאוד במשחק. השחקנים האחרים נוגעים בכדור בעקר כרגלים.

במשחק כדורגל מקצועי הנמשך 90 דקות, שחקן רץ בין 6 ל-11 קילומטרים בממצע ומאבד כשני קילומטרים של נוזלים. לעתים רחוקות, כאשר הטמפרטורה גבוהה במיוחד, השופט יכול לעצור את המשחק ולאפשר לשחקנים לשתות כדי שלא יתייבשו.

משחק הכדורגל נחשב משחק אהוב בעולם כולו, וקומות תחרות רבות (טורנירים) המפגישות בין קבוצות כדורגל מכל רחבי העולם. התחרות הגדולה והידועה ביותר מתרחשת פעם בארבע שנים במשך חדש שלם – המונדיאל. בתחרות זו נאבקות הקבוצות על גביע העולם בכדורגל. המונדיאל הוא ארוע חגיגי ויוצא דופן עבור ספורטאים ואוהדי כדורגל מכל העולם.

השלמות מורחבות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

משחק הפדורגל

משחק הפדורגל שֵׁנֶךְ לקבוצת משחקי הפדורגל גם פדורסל, פדורפ, טניס ועוד. המשחק נחשב _____ ענף ספורט תחרותי, ומשחקות בו שתי קבוצות. הקבוצות מתחרות זו בזו: כל קבוצה מנסה להכניס את הפדור לשער של הקבוצה המתחרה. בתם המשחק, הקבוצה שהבקיעה את מספר השערים הרב ביותר _____ היא המנצחת. בכל קבוצה 11 שחקנים: שוער ו-10 שחקנים הרצים לאורך המגרש. למשחק יש כמה חקים _____ שעל-פיהם צריך לשחק. לדגמה, המשחק נמשך 90 דקות ומתחלק לשתי מחציות (45 דקות בכל מחצית). התפקיד המרכזי של השוער הוא לדאג שהפדור לא יכנס לשער של הקבוצה שלו. רק לשוערים מתר לגעת בפדור בידיים – זהו חק חשוב מאוד במשחק. השחקנים האחרים נוגעים בפדור בעקר ברגלים. במשחק פדורגל מקצועי הנמשך 90 דקות, שחקן רץ בין 6 ל-11 קילומטרים בממצע ומאבד _____ בשני קילוגרמים של נוזלים. לעתים רחוקות, כאשר הטמפרטורה גבוהה במיוחד, השופט יכול לעצור את המשחק ולאפשר לשחקנים לשתות _____ כדי שלא יתייבשו. משחק הפדורגל נחשב משחק אהוב בעולם כלו, וקומות תחרות רבות (טורנירים) המפגישות _____ בין קבוצות פדורגל מכל רחבי העולם. התחרות הגדולה והידועה ביותר _____ מתרחשת פעם בארבע שנים במשך חמש שנים – המונדיאל. בתחרות זו נאבקות הקבוצות על גביע העולם בפדורגל. המונדיאל הוא ארוע חגיגי ויוצא דופן עבור ספורטאים ואוהדי פדורגל מכל העולם.

כתיבת הקטע

א. באיזו מידה שוחזרו יחידות התוכן?

במדד זה יש להתייחס למספר יחידות התוכן המשוחזרות. לפניכם חלוקת הטקסט ל-16 יחידות התוכן המרכיבות אותו. לאחר מכן מוצגות בטבלה דוגמות המסווגות על-פי הרמות השונות, בליווי הסבר.

חלוקת הטקסט ליחידות תוכן

משחק הכדורגל

1. משחק הכדורגל שייך לקבוצת משחקי הכדור הכוללת גם כדורסל, כדורעף, טניס ועוד.
2. המשחק נחשב ענף ספורט תחרותי,
3. ומשחקות בו שתי קבוצות. הקבוצות מתחרות זו בזו:
4. כל קבוצה מנסה להכניס את הכדור לשער של הקבוצה המתחרה.
5. בתם המשחק, הקבוצה שהבקיעה את מספר השערים הרב ביותר היא המנצחת.
6. בכל קבוצה 11 שחקנים: שוער ו-10 שחקנים הרצים לאורך המגרש.
7. למשחק יש כמה חקים שעל-פיהם צריך לשחק.
8. לדגמה, המשחק נמשך 90 דקות ומתחלק לשתי מחציות (45 דקות בכל מחצית).
9. התפקיד המרכזי של השוער הוא לדאג שהכדור לא יכנס לשער של הקבוצה שלו.
10. רק לשוערים מתר לגעת בכדור בידים – זהו חק חשוב מאוד במשחק. השחקנים האחרים נוגעים בכדור בעקר ברגלים.
11. במשחק כדורגל מקצועי הנמשך 90 דקות, שחקן רץ בין 6 ל-11 קילומטרים בממצע ומאבד כשני קילוגרמים של נוזלים.
12. לעתים רחוקות, כאשר הטמפרטורה גבוהה במיוחד, השופט יכל לעצר את המשחק ולאפשר לשחקנים לשתות כדי שלא יתיבשו.
13. משחק הכדורגל נחשב משחק אהוב בעולם כולו,
14. וקיימות תחרויות רבות (טורנירים) המפגישות בין קבוצות כדורגל מכל רחבי העולם.
15. התחרות הגדולה והידועה ביותר מתרחשת פעם בארבע שנים במשך חדש שלם – המונדיאל. בתחרות זו נאבקות הקבוצות על גביע העולם בכדורגל.
16. המונדיאל הוא ארוע חגיגי ויוצא דופן עבור ספורטאים ואוהדי כדורגל מכל העולם.

מידת שחזור יחידות התוכן – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

שימו לב, יחידות התוכן המשוחזרות בטקסט של התלמיד מסומנות במספרים.

סולם דירוג	דוגמה
במידה רבה מאוד	ייצוג של כל יחידות התוכן בטקסט המקורי או של רובן (9 יחידות ומעלה).
במידה רבה	<u>משחק הכדורגל</u> יש הרבה משחקי כדור כמו כדורגל כדורסל טניס וכו' (1) במשחק הכדורגל יש 11 שחקנים שווער ו 10 שחקנים השחקנים רצים 6 קילומטרים ל 11 (6). במשחק הכדורגל יש חוקים (7) למשל: מותר רק לשוער לעצור בידיים אבן השחקנים נולעים הרוב ברגליים (10). את השחקנים מקיימים הרבה מילים אל הם מנצחים (5). ויש גם משחק כדורגל חשוב מאוד "המוןדיאל" – חודש שלם ושל משחקים על גביצה הצולת (15). השחקנים מורידים (כשני קילומטרים נולעים) (11) וכשיש מלך אוויר חם מאוד אל השופט עוצר את המשחק כדי שישטו מים כדי שלא יתייבשו (12). <u>הסבר:</u> הטקסט כולל 8 יחידות תוכן מתוך 16 היחידות שבטקסט המקורי. מאחר שיחידות התוכן האלה כוללות את הרעיונות המרכזיים של הטקסט, הטקסט מוערך כמשוחזר "במידה רבה".
במידה מעטה	<u>כדורגל</u> המשחק כדורגל נחשב לענף ספורט תחרותי מאוד (2) בכל קבוצת כדורגל משחקים 11 שחקנים שווער אחד ו-10 שחקנים שתוקפים (6) במשחקים כמה חוקים חשובים מאוד (7) למשל: לשוער מותר לעצור בכדור וכאן שאר השחקנים צריכים לעצור ברגל בעיקר (10) לכל קבוצה יש שער הקבוצה שמקיימת הכי הרבה שצרים מנצח במשחק (5) יש משחק אחד שהוא הכי חשוב בכדורגל שהוא המוןדיאל המוןדיאל מתקיים פעם ב-4 שנים (15) <u>הסבר:</u> הטקסט כולל 6 יחידות תוכן מתוך 16 היחידות שבטקסט המקורי.

סולם דירוג	דוגמה
	<u>משחק הכדורגל</u> כדורגל יש 12 מחקנים קולף אשאר (השוער) (6) ואמישחק נימשח 90 דקות ואחצית קולף אחצית 45 דקות (8) ולשאר מותר ללאת ביד ולשחקנים אסור ביד (10) בקולף 4 שנים יש מונדיאל (15) מונדיאל הוא ארוא חלילי (16) שמיחריס בו קבוצות קדורגל <u>הסבר:</u> הטקסט כולל 5 יחידות תוכן בלבד מתוך 16 היחידות שבטקסט המקורי.
אין שחזור	<u>משחק הכדורגל</u> במשחק 45 דקות משחקים במשחק מונדיאל שם 90 דקות צריכים למשחק 6-11 דקות המונדיאל <u>הסבר:</u> אמנם מוזכרים נתונים מסוימים מן הטקסט המקורי ("45 דקות", "90 דקות", "6-11 דקות"), אך הם אינם כתובים כיחידות תוכן המביעות רעיון, ולכן לא ניתן להתייחס אליהן כשחזור של הטקסט.

ב. האם השחזור אוטונומי?

לפניכם המפה המנטלית של הטקסט המקורי.

כלי עזר זה יסייע לכם להעריך את מידת האוטונומיות של הטקסט המשוחזר.

- משחק הכדורגל הוא משחק כדור [יחידה 1]
- ענף ספורט תחרותי/קבוצתי [יחידה 2]
- למשחק הכדורגל כמה חוקים/כללים/מאפיינים חשובים. הכללים המוזכרים בפסקה הראשונה: שתי קבוצות, זמן, משתתפים, אופן המשחק (הבקעה לשער, השחקנים נוגעים בכדור רק ברגליים, לעומת השוער, שלו מותר לגעת גם בידיים) [יחידות 3–10]
- לא הכרחי: אנקדוטות על המשחק המקצועי – ריצה, איבוד נוזלים, התייבשות [יחידות 11–12]
- משחק הכדורגל נחשב למשחק אהוב [יחידה 13]
- יש תחרויות רבות בעולם, והידועה שבהן היא המונדיאל: משחק כדורגל הנחשב לאירוע חגיגי בעולם כולו [יחידות 14–16]

אין חובה שהרעיונות בטקסט של התלמידים יופיעו בסדר המוצע בתיאור של המפה המנטלית, ואף לא באותו האופן. הם יכולים להיות שזורים בטקסט וחלקם אף יכולים לא להופיע כלל, ובלבד שיהיה ניתן להקיש על אופיו המידעי של הטקסט ולהבין מהו הנושא המרכזי שלו: מאפיינים של משחק הכדורגל.

מידת האוטונומיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם דירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה רבה	<u>כדורגל</u> המשחק כדורגל נחשב לצנף ספורט תחרותי מאוד בכל קבוצת כדורגל משחקים 11 שחקנים שוחר אחד ו-10 שחקנים שתוקפים במשחקים כמה חוקים חשובים מאוד לשחק: לשחק מותר לעצת בכדור וכל שאר השחקנים צריכים לעצת בראש בעיקר לכל קבוצה יש שער הקבוצה שמבקיעה הכי הרבה שערים מנצח במשחק יש משחק אחד שהוא הכי חשוב בכדורגל שמו המונדיאל המונדיאל מתקיים פעם ב-4 שנים <u>הסבר:</u> הטקסט כולל את הרעיונות המרכזיים, המבנים עבור הקורא את המפה המנטלית של הטקסט – המשחק נחשב לענף ספורט: היחידה הזו משמשת פתיח ובכך תורמת לאיכות הטקסט ולהיותו יחידה אחת שלמה; למשחק יש חוקים: ההכללה הזו תורמת למידת האוטונומיות מאחר שהיא ציר נושאי מרכזי בטקסט המקורי (מאפייניו של משחק הכדורגל); יש תחרויות שהחשובה שבהן היא המונדיאל. היעדר פיסוק כמעט לחלוטין פוגע ברמת הקריאות של הטקסט, ולפיכך האוטונומיה נפגעת במידה מסוימת.
טקסט אוטונומי במידה מעטה	<u>משחק הכדורגל</u> משחק הכדורגל דומה ל: כדורסל, תניס, כדוראף ואלף. במשחק הכדורגל יש כמה חוקים: 90 דקות לחלק 2 (45 דקות מחצית אחת). במשחק הכדורגל יש שתי (שתי) קבוצות. קבוצה צריכה להיות (להיות) מ-11 אנשים לא יותר. איש אחד אחד בשער. רק לא (לא) מותר לא לא (לעצת) בקדור בידיעם. והם (ואם) יש טמפרטורה גבוהה (גבוהה) אז נותנים להם ליטות מים כדי לא יתייבשו. <u>הסבר:</u> באופן כללי ניתן לשחזר את הנושא המרכזי של הטקסט המקורי, גם אם חסר רעיון התחרויות, ובכלל זה תחרות המונדיאל. הקוהרנטיות ושלמות הטקסט נשמרות באמצעות השימוש בהכללה בדבר קיומם של חוקים במשחק. עם זאת, יש מקרים שבהם האוטונומיות של הטקסט נפגעת. למשל, כאשר יחידות תוכן נכתבות באופן חלקי ומקוטע ועל הקורא להשלים את הפערים. 90 דקות לחלק 2 (45 דקות מחצית אחת); "קבוצה צריכה להיות (להיות) מ-11 אנשים לא יותר" – הניסוחים הלוקויים האלה פוגמים בשלמותו של הטקסט.

סולם דירוג	דוגמה
הטקסט אינו אוטונומי	<i>הכדורגל</i> <i>משחק 45 דקות</i> <i>משחקים משחק מונדיאל</i> <i>ש 90 דקות צריכים</i> <i>למשחק 6-11 דקות</i> <i>המונדיאל</i> <u>הסבר:</u> מהקטע של התלמיד, קשה לשחזר את הנושא של הטקסט המקורי. יש פיסות של נתונים אשר אינן מחוברות ביניהן, ואינן יוצרות טקסט שלם. <i>כל מי ששונה מיט כדי שלא יתקע</i> <i>יש קבוצה שניצחה את הקבוצה השניה</i> <i>משחק כדורגל הכי יפה בעולם ואוהב</i> <u>הסבר:</u> הטקסט כולל שלושה משפטים, והשניים הראשונים אינם מרמזים בהכרח על משחק הכדורגל. כמו כן, לא נעשה בין המשפטים כל קישור. לקורא חסר המידע הנדרש להבנת הטקסט או הנושא המרכזי שלו.

ג. האם הפיסוק הולם?

פיסוק – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

דוגמה	סולם דירוג
<u>משחק הקדוראל</u> משחק הקדוראל דומה ל: כדורסל, תניס, כדוראף ואלה. במשחק הכדוראל יש קמה חוקים: 90 דקות לחלק 2 (45 דקות מחצית אחת). במשחק הקדוראל יש שמה (שתי) קבוצות. קבוצה צריכה ליות (להיות) מ-11 אנשים לא יותר. איש אחד אומד בשער. רק לא (לו) מותר לא (לגעת) בקדור בידעים. והים (ואם) יש טמפרטורה גבוהה (גבוהה) אז נותנים להם לישנות מים כדי לא יתייבשו. <u>הסבר</u>: ברוב הטקסט נעשה שימוש נכון ומגוון בסימני הפיסוק. אמצעי זה שומר על הקוהרנטיות של הטקסט ועל היותו יחידה אחת שלמה המגוללת "סיפור" אחד ולא אוסף של פריטים שאינם מחוברים ביניהם. <u>משחק הכדוראל</u> יש הרבה משחקי כדור כמו כדוראל כדורסל טניס וצוד במשחק הכדוראל יש 11 שחקנים שוצר 10 שחקנים השחקנים רצים 6 קילומטרים 11. במשחק הכדוראל יש חוקים למעלה: מותר רק לשוצר לעצת בידים אבל השחקנים נוצעים ברוב בראליים. אם השחקנים מבקשים הרבה אלים אז הם מנצחים. ויש גם משחק כדוראל חשוב מאוד "המנדילאל" – חודש עלם ושם משחקים על גביעה הצולא. השחקנים מורידים (כשני קילומטרים נוצלים) וכשים מלז אוויר חם מאוד אז השופט צוצר את המשחק כדי שישטו מים כדי שלא יתייבשו. <u>הסבר</u>: ברוב הטקסט נעשה שימוש נכון ומגוון בסימני הפיסוק. יש רק שני מקומות מהותיים שבהם חסרים סימני פיסוק – בשורה השנייה חסרה נקודה לאחר המילה "ועוד", ובשורה השלישית חסרה נקודה לאחר "10 שחקנים". אך באופן כללי סימני הפיסוק בטקסט מסייעים לו להיות קריא.	הולם במידה רבה

סולם דירוג	דוגמה
הולם במידה מעטה	<u>כדורגל</u> המשחק כדורגל נחשב לצנף ספורט תחרותי מאוד בכל קבוצת כדורגל משחקים 11 שחקנים שוער אחד ו-10 שחקנים שתוקפים במשחקים כמה חוקים חשובים מאוד לשלם: לשוער מותר לעצור בכדור וכל שאר השחקנים צריכים לעצור הרגל בעיקר לכל קבוצה יש שער הקבוצה שמבקיעה הכי הרבה שערים מנצח במשחק יש משחק אחד שהוא הכי חשוב בכדורגל מהו המונדיאל המונדיאל מתקיים פעם ב-4 שנים <u>הסבר:</u> יש שימוש מזערי בסימני פיסוק – שני מקפים ונקודתיים (גם אם הנקודתיים לא אמורות להופיע אחרי המילה "למשל", השימוש בהן לפני פירוט הוא נכון מבחינה רעיונית).
אין פיסוק	<u>משחק הכדורגל</u> בכל משחקי הספורט יש שתי קבוצות 11 שחקנים שוער ו-10 שחקנים שצבים לאורק המגרש המשחק נמשך 90 דקות ויש מחצית 45 דקות בכל מחצית התפקיד העיקרי של השוער הוא לדאוג שהכדור לא יקנס לשאר של הקבוצה שלו שחקן רץ בין 6 ל-11 קילומטרים ומאבד כשני קילומטרים של נולטים כל 4 שנים יש מונדיאל שנמשך כחודש שלם <u>הסבר:</u> אין סימני פיסוק בטקסט כלל (למעט מקף אחד) – דבר הפוגע בקריאות של הטקסט ומצריך מהקורא להשקיע מאמץ כדי להבינו.

דוגמות להערכה כללית של שני טקסטים.

דוגמה 1

כדורגל

המשחק כדורגל נחשב לצנף ספורט תחרותי מאוד
בכל קבוצת כדורגל משחקים 11 שחקנים שוצר אחד
10-11 שחקנים שתוקפים המשחקים כמה חוקים חשובים
מאוד למשל: לשוצר מותר לעצור בכדור וכל שאר השחקנים
צריכים לעצור ברגל בעיקר לכל קבוצה יש שצר
הקבוצה שמבקיעה הכי הרבה שצרים מנצח המשחק
יש משחק אחד שהוא הכי חשוב בכדורגל שמו
המונדיאל המונדיאל מתקיים פעם ב-4 שנים

ניתוח

מבחינה כמותית השחזור הוא דל: הטקסט כולל פחות ממחצית יחידות התוכן המרכיבות את הטקסט המקורי. למרות זאת, הטקסט נחשב לאוטונומי במידה רבה, מאחר שהוא כולל את הרעיונות המרכזיים של הטקסט. נוסף על כך, יש יחידה המשמשת פתיח, מה שתורם לאיכות הטקסט ולהיותו יחידה אחת עצמאית ושלמה. כמו כן, השימוש בהכללה "למשחק יש חוקים" תורמת למידת האוטונומיות מאחר שהיא ציר נושאי מרכזי בטקסט המקורי (מאפייניו של משחק הכדורגל). היעדר פיסוק כמעט לחלוטין פוגע בקוהרנטיות של הטקסט ובקריאה נוחה שלו. כדאי לעבוד על נושא הפיסוק. העלאה למודעות של חשיבות הפיסוק תוכל להעלות את איכותו של הטקסט.

דוגמה 2

משחק הכדורגל

כדורגל יש 12 שחקנים קולף אשאר (השוער)

ואמישחק נישח 90 דקות ואחצית

קולף אחצית 45 דקות ולשאר מותר

ללאת ביד ולשחקנים אסור ביד

קולף 4 שנים יש מונדיאל מונדיאל

הוא ארוא חיליני שחיתחריס בו

קבוצות קדורגל

ניתוח

מידת השחזור של יחידות התוכן היא מועטת, וכך גם מידת האוטונומיות של הטקסט: הטקסט מציג כללים הקשורים למשחק, אך חסרים בו פרטי מידע מרכזיים רבים. הטקסט אינו כולל את הפתיח ("משחק הכדורגל נמנה עם ענפי הספורט התחרותי") וגם לא הכללות ("למשחק יש כמה חוקים שעל-פיהם צריך לשחק"). בלי הפתיח וההכללה קשה לקרוא לבנות את המפה המנטלית של הטקסט.

הטקסט אינו כולל סימני פיסוק, ולפיכך הקורא נאלץ להשקיע מאמץ רב בהבנת הטקסט. עבודה על יצירת הכללות, על פיתוח רעיונות ועל הפיסוק והמודעות לקשר בין הכותב לקורא תוכל לשפר את איכות הטקסט.

יחידה 3: מי צריך פייסבוק?

כמה מילים על הקטע

הטקסט העוסק בפייסבוק הוא טקסט טיעוני המציג טיעון אישי בנוגע לשימוש באתר פייסבוק. הטקסט נחשב לטקסט קל, בין היתר מאחר שהנושא מוכר לתלמידים ונוכח בעולם התוכן הקרוב להם, וכן הוא כתוב מנקודת מבטה של ילדה ולא של אדם מבוגר.

מילוי תרשים

לפניכם מילוי אפשרי של תרשים, ובו מוצגים הרעיונות המרכזיים של הטקסט. חשוב לציין כי קיימות עוד אפשרויות רבות למילוי התרשים אשר יזכו באותה ההערכה (מידה רבה של ייצוג תוכני ורלוונטיות). כאמור, בעת ההערכה ניתן לגוף התרשים משקל גדול יותר מאשר לשני חלקי התרשים האחרים. תרשים מיטבי הוא כזה שבו גוף התרשים מתייחס לשני רעיונות מרכזיים אשר אחד מהם חייב להיות נושא החסרונות שבשימוש בפייסבוק (שהרי הוא לב הטיעון של הטקסט). לעתים האירועים החשובים בטקסט יבואו לידי ביטוי גם בחלקים האחרים של התרשים, ולכן יש להתבונן בו כמכלול. כמובן, כדי שהתרשים ייחשב למיטבי, הכתוב בכל חלקיו צריך להיות נכון ברמה סבירה. חשוב לציין כי בתרשים יתקבלו גם אמירות כלליות וגם אמירות אישיות (ולא רק כאלה שנכתבו על ידי הכותבת), כל עוד הן לקוחות מתוך הטקסט.

התנגדות לשימוש בפייסבוק

מהו הנושא המרכזי של הקטע?

כתבו את הדברים החשובים בקטע.

פייסבוק הוא אתר פופולרי.

מאפייני הפייסבוק

התנגדות הכותבת לשימוש בפייסבוק בשל חסרונותיו

פתרונות חלופיים של הכותבת ליצירת קשר עם חברים

כתבו משפט לסיום.

לדעתי, בידי כל אחד הבחירה אם להירשם לפייסבוק אם לאו.

מידת הייצוג התוכני והרלוונטיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

הערה: בטבלה מוצגים תרשימי התלמידים בצורה מעט שונה מהתצוגה המקורית – כל תבליט בגוף התרשים (bullet) מייצג תיבת טקסט.

סולם דירוג	דוגמה
במידה רבה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? השפעת הפייסבוק כתבו את הדברים החשובים בקטע. • לא מצוין שיש אנשים זרים ידעו עליהם בפייסבוק. • לא בטוחים שאת כל מי שמתקשר איתם הם מכירים. • לא רוצים שיכתבו דברי שטנה על כל מה שפרסמים. • אפשר להפגש עם חברים, להתקשר אליהם או באמצעות אימייל. כתבו משפט לסיום. דברים אייל נכונים וקרו כבר מקרים כאילו שדיברו עם אנשים זרים וזה הניע לתוצאות לא כל-כך טובות. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי רלוונטי לתוכן הטקסט. בגוף התרשים מיוצגים שני רעיונות מרכזיים – החסרונות שבשימוש בפייסבוק והחלופה המוצעת לשימוש בפייסבוק. משפט הסיום רלוונטי ומתכתב עם הטקסט, גם אם המשפט אינו עצמאי די הצורך ("דברים אילו"). מהו הנושא המרכזי של הקטע? מי צריך פייסבוק כתבו את הדברים החשובים בקטע. • יש רשת שנקראת "פייסבוק". • ויש ילדה שלא מתחברת לרשת זו. • כי עם היא תפרסם משהו ורק יפגשו בה. • ולעם היא לא רוצה שידעו עליה פרטים אישיים כתבו משפט לסיום. שהיא מדברת עם חברות רק עם טלפון ואי-מייל. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי הוא ציטוט של כותרת הטקסט והוא מתאים. בגוף התרשים יש ייצוג תוכני לרוב הרעיונות המרכזיים של הטקסט. משפט הסיום מציין עובדה מתוך הטקסט, המתאימה לשמש סגיר ואף מתכתבת עם הנאמר בגוף התרשים (היא המשיך של הנאמר בגוף התרשים).

סולם דירוג	דוגמה
במידה מעטה	מהו הנושא המרכזי של הקטע? הנושא הוא שלא צריכים פייסבוק כתבו את הדברים החשובים בקטע. • שלא היראו פרטים אישיים • שלו צריכים פייסבוק • שלא הפעילו כי • שאנשים אחריהם לא יצרו איתי קשר כתבו משפט לסיום. שלא צריכים לדבר את אנשים אחריהם כי זה יכול לפגוע להערכה דברים <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי רלוונטי. גוף התרשים דל מאוד וכולל רק רעיון מרכזי אחד, שהוא החסרונות של הפייסבוק. משפט הסיום כולל אמירה אישית, אך היא אינה מקושרת לנושא הפייסבוק. מהו הנושא המרכזי של הקטע? לאמה צריכים פייסבוק ואי צריכים כתבו את הדברים החשובים בקטע. • הרשת החברתית נותנת להיות בקשר את מי שרוצים • הרבה חברים רשומים • החברים מציגים תמונות • מציגים עצות רבות כתבו משפט לסיום. מפרסמים קשרים לאתרים. <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי רלוונטי. גוף התרשים (והתרשים כולו) אינו כולל פירוט בנוגע לרעיון המרכזי, שהוא החסרונות של הפייסבוק (ההערכה "במידה רבה" דורשת שני רעיונות מרכזיים שאחד מהם חייב להיות נושא החסרונות של הפייסבוק). משפט הסיום כולל עובדה שאינה ראויה לשמש סגיר או אמירה אישית. מהו הנושא המרכזי של הקטע? אי צריכים פייסבוק כתבו את הדברים החשובים בקטע. • לא צריכים פייסבוק מפני • לא רוצים שילדו פרטים אישיים • שיקלילו שידורו • שלא ילכו טוב כתבו משפט לסיום. פייסבוק זה רע <u>הסבר:</u> הנושא המרכזי מתאים. גוף התרשים כולל רק רעיון מרכזי אחד (טענות נגד הרישום לפייסבוק). משפט הסיום רלוונטי.
כלל לא	מילוי התרשים אינו מייצג תוכן מהותי ואין בו אף לא רעיון מרכזי אחד.

השלמות מצומצמות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

מי צריך פיסבוק?

הרבה חברים שלי רשומים לרשת החברתית "פיסבוק". הרשת החברתית הזאת מאפשרת להיות בקשר עם כל מי שרוצים - עם חברים, עם קרובי משפחה ואפילו עם מורים! החברים שלי מעלים לפיסבוק תמונות שלהם, מספרים על דברים שקרו להם, מפרסמים קשורים לאתרים או לסרטונים מעניינים - ובכלל, מבלי שעות רבות בפיסבוק.

אני לא רשומה לפיסבוק.

למה?

יש לכך כמה סבות...

קדם כל, אני קנאית לפרטיות שלי. אני לא מעניינת שאנשים זרים, שלא מכירים אותי, יוכלו לדעת עלי פרטים אישיים כמו איפה אני גרה, בת כמה אני, מי החברים שלי ומה אני אוהבת לעשות. אני גם לא בטוחה שאני רוצה לאפשר לכל אחד ליצר אתי קשר בכזאת קלות...

בנוסף, מרתיעה אותי המחשבה שכל אחד יכול להגיב באתר לדברים שאחרים כתבו או פרסמו. ומה אם אפרסם באתר מחשבות שלי או תמונות אישיות ואקבל תגובות לא נחמדות או אפילו פוגעות מצד ילדים מסוימים? אני ארגיש רע מאוד ואתחרט שפרסמתי את דברי.

אז בינתיים החלטתי לא להרשם לפיסבוק. ואם אני רוצה לומר משהו לחברות שלי, אני יכולה פשוט להפגש אתן או לעשות זאת באמצעות הטלפון או הדאר האלקטרוני, באפון אישי ופרטי בהחלט!

השלמות מורחבות

לפניכם טקסט פתור שהתשובות בו מסומנות בקו. התשובות המוצגות כאן הן על-פי הכתוב בטקסט, אך יתקבלו גם תשובות אחרות בלשון התלמיד המתאימות מבחינת התוכן. בעת הבדיקה יש לזכור כי העיקרון המנחה הוא התוכן, ולא הכתיב או הניסוח.

מי צריך פיסבוק?

הרבה חברים שלי רשומים לרשת החברתית "פיסבוק". הרשת החברתית הזאת מאפשרת להיות בקשר עם כל מי שרוצים - עם חברים, עם קרובי משפחה ואפילו עם מורים! החברים שלי מעלים לפיסבוק תמונות שלהם, מספרים על דברים שקרו להם, מפרסמים קשורים לאתרים או לסרטונים מעניינים - ובכלל, מבלי שעות רבות בפיסבוק.

אני לא רשומה לפיסבוק.

למה?

יש לכך כמה סבות...

קדם כל, אני קנאית לפרטיות שלי. אני לא מעניינת שאנשים זרים, שלא מכירים אותי, יוכלו לדעת עלי פרטים אישיים כמו איפה אני גרה, בת כמה אני, מי החברים שלי ומה אני אוהבת לעשות. אני גם לא בטוחה שאני רוצה לאפשר לכל אחד ליצר אתי קשר בכזאת קלות... בנוסף, מרתיעה אותי המחשבה שכל אחד יכול להגיב באתר לדברים שאחרים כתבו או פרסמו. ומה אם אפרסם באתר מחשבות שלי או תמונות אישיות ואקבל תגובות לא נחמדות או אפילו פוגעות מצד ילדים מסומים? אני ארגיש רע מאוד ואתחרט שפרסמתי את דברי. אז בינתיים החלטתי לא להרשם לפיסבוק. ואם אני רוצה לומר משהו לחברות שלי, אני יכולה פשוט להפגש אתן או לעשות זאת באמצעות הטלפון או הדאר האלקטרוני, באפן אישי ופרטי בהחלט!

כתיבת הקטע

בשחזור טקסט זה קיימת אצל התלמידים הנטייה להתייחסות אישית, והדבר נורמלי. במקרים כאלה, יש להסביר לתלמידים מה נדרש מהם, להחזיר להם את הטקסט שכתבו ולבקש מהם לשחזר גם את הטקסט המקורי, כלומר, את נקודת מבטה של הילדה (בגוף ראשון או שלישי: "אני חושבת"; "היא חושבת"). רצויה נקודת מבט תיאורית, ולא הבעת דעה אישית, המלווה לעתים בסיפור אישי מעניין (התלמידים יכולים להוסיף שיפוט משל עצמם, אך קודם כול עליהם לשחזר במדויק את הטקסט המקורי). יחד עם זאת, חשוב שהתלמידים לא יבינו שכתובת דעה אישית אינה דבר טוב. הגישה צריכה להיות חיובית – אנו רוצים לעודד את הכתיבה.

א. באיזו מידה שוחזרו יחידות התוכן?

במדד זה יש להתייחס למספר יחידות התוכן המשוחזרות. לפניכם חלוקת הטקסט ל-14 יחידות התוכן המרכיבות אותו. לאחר מכן מוצגות בטבלה דוגמות המסווגות על-פי הרמות השונות, בליווי הסבר.

חלוקת הטקסט ליחידות תוכן

1. מי צריך פיסבוק?
2. הרבה חברים שלי רשומים לרשת החברתית "פיסבוק".
3. הרשת החברתית הזאת מאפשרת להיות בקשר עם כל מי שרוצים - עם חברים, עם קרובי משפחה ואפילו עם מורים!
4. החברים שלי מעלים לפיסבוק תמונות שלהם, מספרים על דברים שקרו להם, מפרסמים קשורים לאתרים או לסרטונים מעניינים -
5. ובכלל, מבליים שעות רבות בפיסבוק.
6. אני לא רשומה לפיסבוק.
7. למה? יש לכך כמה סבות...
8. קדם כל, אני קנאית לפרטיות שלי.
9. אני לא מענינת שאנשים זרים, שלא מכירים אותי, יוכלו לדעת עלי פרטים אישיים כמו איפה אני גרה, בת כמה אני, מי החברים שלי ומה אני אוהבת לעשות.
10. אני גם לא בטוחה שאני רוצה לאפשר לכל אחד ליצר אתי קשר בכזאת קלות...
11. בנוסף, מרתיעה אותי המחשבה שכל אחד יכול להגיב באתר לדברים שאחרים כתבו או פרסמו.
12. ומה אם אפרסם באתר מחשבות שלי או תמונות אישיות ואקבל תגובות לא נחמדות או אפילו פוגעות מצד ילדים מסימים?
13. אני ארגיש רע מאוד ואתחרט שפרסמתי את דברי. אז בינתיים החלטתי לא להרשם לפיסבוק. [חוזר על הנאמר ביחידה 6]

14. ואם אני רוצה לומר משהו לחברות שלי, אני יכולה פשוט להפגש אתן או לעשות זאת באמצעות הטלפון או הדאר האלקטרוני, באפן אישי ופרטי בהחלט!

מידת שחזור יחידות התוכן – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

שימו לב, יחידות התוכן המשוחזרות בטקסט של התלמיד מסומנות במספרים.

סולם דירוג	דוגמה
במידה רבה מאוד	מי צריק "פייסבוק?" (1) האון חבריט שלי מחובריט לרשת החברתית "פייסבוק" (2) שט אפשר להיות בקשר עם כולם. עם חבריט, קרובי משפחה, ואפילו מוריט! (3) אני לא מחוברת לרשת החברתית פייסבוק (6). למה? יש לנה כמה סיבות... (7) קודם כל, אני לא רוצה שידעו עלי דברייט: מי אני, בת כמה אני, מיהט החברייט שלי ומה אני אוהבת לעשות (9). ואט. אני לא בטוחה שאני רוצה שכל אחד יוכל לדבר איתי מתי שהוא רוצה (10). בנוסף עוברת עלי המחשבה שכל אחד יכול להגיב לדברייט שאנישט פרסמו (11), אט אני אפרסם משהו ואנישט יכתבו דברייט לא נצימיט ואפילו פולעיט אלי (12) אני אצטר ואתחרט מיד על מה שכתבתי (13). כק שאט ארצה לדבר עם חברות אוכל להיפגש איתם ואט לא אפשר בטלפון או בדואר אלקטרוני, באופן פרטי ביותר! (14)
	הסבר: בטקסט משוחזרות רוב יחידות התוכן – 11 יחידות תוכן מתוך 14 היחידות בטקסט המקורי.

סולם דירוג	דוגמה
במידה רבה	מי צריך פייסבוק? (1) אני זכרתי שיש ילדה שלא אוהבת פייסבוק והיא לא רשומה לפייסבוק (6) ופייסבוק אפשר לדבר עם כל מי שרוצים אפילו עם מורים (3) ויש מפרסמים לאחרים – על סרטים מצטיינים (4) היא לא רוצה גם פייסבוק על שם היא לא אוהבת לספר לאנשים זרים על חייה על הפרטים שלה למשל: איפה היא זרה, איך שמה, בת כמה היא, מי החברים שלה... (9) ואם היא רוצה להאיד לחברותיה משהו היא יכולה להיפגש איתה או בדואר האלקטרוני. (14) הסבר: בטקסט משוחזרות 6 יחידות תוכן מתוך 14 היחידות בטקסט המקורי. מאחר שיחידות התוכן המשוחזרות משקפות את הרעיונות המרכזיים של הטקסט המקורי – הטקסט מוערך כמשוחזר "במידה רבה" ולא "במידה מעטה".
במידה מעטה	מי צריך פייסבוק? (1) לפי דעתי כן צריך כי מתכתבים עם חברים מורים דודים וכ"ד (3) אני יכולה להאיד לפי הילדה שהיא לא רוצה שאחרים ידעו אליה (9) ושיכתבו דברים לא נעימים (12) ואם שהיא לא רוצה פייסבוק לפי דעתה. הסבר: הטקסט מתחיל באמירה אישית, אך לא ניתן להחשיב אותה כיחידת תוכן כי על התלמידים לשחזר את הטקסט המקורי מזיכרונם. בנוסף, 4 יחידות תוכן מנוסחות באופן אישי: הכותרת, שיש בה רמז לטיעון; סיבה לא-רישום – לא רוצה שידעו עליה פרטים; סיבה לא-רישום – קבלת תגובות לא נעימות; הכותבת אינה מחוברת לרשת הזאת. מי צריך פייסבוק (1) אני זוכרת בסיפור אני צריך פייסבוק שילדה אחת לא רצתה פייסבוק בגלל שהיא אומרת שהיא לא רוצה שידעו מי היא מי החברים שלה ואיך היא ניראת (9) היא יכולה להתקשר בטלפון או בדואר אלקטרוני (14) ואם היא לא רוצה להוסיף אנשים זרים זה מה שאני זוכרת. הסבר: משוחזרות 3 יחידות תוכן בלבד, וגם הן משוחזרות באופן חלקי.

סולם דירוג	דוגמה
אין שחזור	<u>תקשורת בפייסבוק</u> יש סיבות רבות למה לא צריך פייסבוק אבל הסיבה העיקרית היא: זה קרה 'ום אחד שחזרתי מבית הספר רצתי לאחשם כדי להיכנס לפייסבוק, באתי נכנסתי ולפתע ראיתי בקשת חברות אישרתי ואפילו לא היכרתי צנה לי מישהו מה מצב? מה קורה! אניתי הכול בסדר ואז פיתחנו שיחה פתאום הוא שאף אותי אפה אתה זר, באילו ציר מ'אד לא הניתי ולא כתבתי מילה למה אתם 'ודעים פרטים אישיים אף תתנו לאנשים שאתם לא מכרים אז אף תפלו ברשת. <u>הסבר:</u> הטקסט של התלמיד כולל הבעת דעה אישית המלווה בסיפור אישי מעניין, אך שאינו קשור לשחזור הנדרש מבחינת הסוגה. במצב כזה יש לבקש מן התלמיד לנסות ולשחזר שוב, תוך נאמנות לטקסט המקורי.

ב. האם השחזור אוטונומי?

לפניכם תיאור של המפה המנטלית של הטקסט המקורי. כלי עזר זה יסייע לכם להעריך את מידת האוטונומיות של הטקסט המשוחזר.

- מי צריך פייסבוק? – תהייה על הצורך בפייסבוק [יחידה 1]
- האפשרויות הגלומות בפייסבוק [יחידות 3–5]
- הרבה חברים של הכותבת רשומים לפייסבוק, והיא לא [יחידות 2 ו-6]
- סיבות נגד הרישום לפייסבוק (רצוי טיעון אחד לפחות) [יחידות 7–13]
- הצעות לחלופות לתקשורת (מתקשר לפתיח) [יחידה 14]

אין חובה שהרעיונות בטקסט של התלמידים יופיעו בסדר המוצע בתיאור של המפה המנטלית, ואף לא באותו האופן. הם יכולים להיות שזורים בטקסט וחלקם אף יכולים לא להופיע כלל, ובלבד שיהיה ניתן להבין את עיקרו של הטקסט.

מידת האוטונומיות – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם דירוג	דוגמה
טקסט אוטונומי במידה רבה	<u>מי צריך פייסבוק?</u> הרבה אנשים משתמשים בפייסבוק: ילדים, נערים, ואפילו מבוגרים. הרבה אנשים מפרסמים דברים אישיים שלהם וציל דברים שקרו להם. לי אין פייסבוק. למה? יש כמה סיבות לכך... אני מאוד קנאית לפרטיות שלי, אני לא רוצה שמישהו יר ידע מי אני, בת כמה אני ואיפה אני גרה. אנשים מפרסמים תמונות שלהם, קישורים וצוד. אבל הם לא יכולים לדעת איך יגיבו להם. יש אנשים שפוגעים במי שהצלה בצורה מסוימת בתאורה ויכולים לפגוע בהם. וזה יכול להצליח בצורה אישית מאוד. ובשלי שנה לא יקרה. אני פשוט מדברת בטלפון או שלחת דואר אלקטרוני כדי שלא יפגועו בי. אז אם יש חברים שאפשר לדבר איתם פנים אל פנים ולא ברשת. <u>הסבר:</u> כל הרעיונות המרכזיים משוחזרים ויש ביניהם קישורים נושאים ולוגיים נכונים. הרעיונות אינם מוצגים תמיד על-פי הרצף שבו הם מופיעים בטקסט המקורי, אך דבר זה טוב דווקא: הוא מעיד על עצמאות ועל יכולת עיבוד של הטקסט. כמו כן, הקישורים של הכותבת נכונים והפרשנות שלה אינה חורגת מן התוכן, וכן הנושא המרכזי מובן ונוכח לאורך כל הטקסט. <u>מי צריך פייסבוק?</u> הרבה חברים שלי רשומים לרשת החברתית פייסבוק הם יכולים לדבר עם כל מי שרוצים, חברים קרובי משפחה, ואפילו מורים! אני לא רשומה לפייסבוק. למה? יש כמה סיבות...

סולם דירוג	דוגמה
	אני לא מצוניינת שאנשים זרים ידעו על"י פרטים כמו: איפה אני גרה, בת כמה אני ומה אני אוהבת לעשות, ואני החברים שלי את אני רוצה לדבר עם החברות שלי אני יכולה לדבר איתם בפלאפון או בדואר אלקטרוני. <u>הסבר:</u> הטקסט מוצג כיחידה אחת שלמה ועצמאית. כל הרעיונות המרכזיים משוחזרים וההקשרים בין חלקי הטקסט השונים נשמרים.
טקסט אוטונומי במידה מעטה	<u>פייסבוק</u> מספר לילדים שיש להם פייסבוק ולילדים, חברים, דודים, קרובי משפחה, הורים, ואפילו מורים, ולילדה אחת אין פייסבוק ושאר ליהפגש לדבר בטלפון או בדואר האלקטרוני. <u>הסבר:</u> הטקסט אינו יכול לעמוד בזכות עצמו – הוא אינו מציג את הטיעון של הכותבת, אלא רק מתאר מצב שבו יש אנשים ש"יש להם פייסבוק" ויש ילדה ש"אין לה". נוסף על כך, האפשרות לדבר בטלפון או בדואר האלקטרוני אינה מוצגת כאפשרות אחרת לתקשורת במקום הפייסבוק, כפי שמציגה זאת הכותבת. <u>מי זריק פייסבוק</u> על כדי להירשם לפייסבוק ולא בא לילדה לתת פרטים ויש לחברות על פייסבוק ולה לו (לא). <u>הסבר:</u> בטקסט מוצגים הכותרת המקורית וגם הטיעון המרכזי של הכותבת, המתנגדת לרישום לפייסבוק. יחד עם זאת, הטקסט אינו יכול לעמוד בזכות עצמו – חסרים בו רעיונות היכולים להסביר את הרצון של הכותבת שלא להירשם, ואת הטיעונים שלה. בטקסט אין פתיח – הוא מתחיל באמצע משפט.

סולם דירוג	דוגמה
הטקסט אינו אוטונומי	<u>מי צריך פייסבוק?</u> שאסור להיתכתה או לאשר את בולטים/ולדים שאני לא מקירה אפשר להתכתה את חברים וקרובי משפחה ואסור לשלוח פרטים. <u>הסבר:</u> אין שחזור של הרעיונות המרכזיים. הטקסט מביע טיעון אישי ואינו משחזר את נקודת מבטה של הכותבת. אמנם הכותרת זהה לזו של הטקסט המקורי והטקסט הוא ברוח דבריה של הכותבת, אך התלמידים נדרשו לשחזר את דבריה של הכותבת כדי שנבין את הרעיונות המרכזיים שבו. <u>הפייסבוק</u> אני מאוד קנאית לפרטיות שלי אני לא רוצה שידעו איפה אני גרה בת כמה אני מי החברים, בנוסף מרתיאה (מרתיעה) אותי המחשבה שילדים יכולים להביא את דעתם על מה שאני כותבת. <u>הסבר:</u> אין שחזור של הרעיונות המרכזיים, והטיעון נגד השימוש בפייסבוק אינו מופיע בטקסט כלל. מלבד הכותרת, הטקסט הוא חסר הקשר, אף שהוא מציין עובדות המופיעות בטקסט המקורי.

ג. האם הפיסוק הולם?

פיסוק – דוגמות תלמידים והסברים, על-פי רמות

סולם דירוג	דוגמה
הולם במידה רבה	<u>מי צריך פייסבוק?</u> הרבה חברים שלי רשומים לרשת החברתית פייסבוק הם יכולים לדבר עם כל מי שרוצים, חברים קרובי משפחה, ואפילו מורים! אני לא רשומה לפייסבוק. למה? יש כמה סיבות... אני לא מצוין שיש לי חברים ידועים עליו פרטים כמו: איפה אני עובד, בת כמה אני ומה אני אוהבת לעשות, ומה החברים שלי אמרתי רוצה לדבר עם החברות שלי אני יכולה לדבר איתם בפלאפון או בדואר אלקטרוני. <u>הסבר:</u> ברוב הטקסט נעשה שימוש בסימני פיסוק מתאימים במקומות הנכונים, מה שמאפשר לקרוא לקרוא את הטקסט בצורה נוחה וזורמת.
הולם במידה מעטה	<u>מי צריך פייסבוק?</u> אני זכרתי שיש לי חברים פייסבוק והיא לא רשומה לפייסבוק ובפייסבוק אפשר לדבר עם כל מי שרוצים אפילו עם מורים ויש מפרסמים לאחרים – על סרטים מצטיינים היא לא רוצה עם פייס בוק שיש היא לא אוהבת לספר לאנשים זרים על חייה על הפרטים שלה למשל: איפה היא עובד, איך שמה, בת כמה היא, מי החברים שלה... ואם היא רוצה להגיד לחברותיה משהו היא יכולה להיפגש איתה או בדואר האלקטרוני. <u>הסבר:</u> בחלק השני של הטקסט הפיסוק נוכח ומגוון, אך בחלקו הראשון חסרים סימני פיסוק.

סולם דירוג	דוגמה
אין פיסוק	<u>אני צריך פייסבוק</u> אני זוכרת בסיפור אני צריך פייסבוק שילדה אחת לא רצתה פייסבוק בגלל שהיא אומרת שהיא לא רוצה שידעו מי היא מי החברים שלה ואיך היא ניראת היא יכלה להתקשר בטלפון או בדואר אלקטרוני ואם היא לא רוצה להוסיף אנשים לריט זה מה שאני זוכרת. <u>הסבר:</u> אין פיסוק בטקסט כלל, למעט נקודה אחת בסופו. היעדר פיסוק פוגע ברמת הקריאות של הטקסט ומצריך מהקורא להשקיע מאמץ כדי להבינו.

הערכת הטקסט כמכלול

לפניכם דוגמות להערכה כללית של שני טקסטים.

דוגמה 1

מי צריך פייסבוק!

אני זכרתי שיש ילדה שלא אוהבת פייסבוק
והיא לא רשומה לפייסבוק ופייסבוק אפשר לדבר
עם כל מי שרוצים אפילו עם מורים ועם מפרסמים
לאחרים – על סרטים מצניינים היא לא רוצה גם פייס
בזלף שגם היא לא אוהבת לספר לאנשים זרים על חייה
על הפרטים שלה למשל: איפה היא גרה, איך שמה, בת כמה
היא, מי החברים שלה... ואם היא רוצה להגיד לחברותיה
משהו היא יכולה להיפגש איתה או בדואר האלקטרוני.

ניתוח

הטקסט כולל את הרעיונות המרכזיים של הטקסט המקורי, אך היכולת של הקורא להבין את כוונת הכותב נפגמת משתי סיבות:

- (1) בגלל המעברים הלא-מקושרים בין הנושאים. מעברים אלה יוצרים טקסט לא אחיד שחסר בו ציר מקשר עבור הקורא (הטקסט מתחיל בילדה שלא רוצה פייסבוק, ממשיך באפשרויות הגלומות בפייסבוק, ושוב חוזר לסיבות להתנגדות של הילדה לשימוש בפייסבוק);
- (2) היעדר פיסוק בחלקו הראשון של הטקסט פוגם מעט ברמת הקריאות שלו. כדאי לעבוד עם התלמיד על קישוריות ועל פיסוק.

דוגמה 2

הקטע אל הפייסבוק
אני זוכר שאפשר להיות בקשר עם מי שרוצים
לפרסם תמונות לצילום קישורים. אפשר
גם לפרסם משהו ולקבל תגובה לא נעימה.
ועם רוצים לצרף עם חברים קשר אפשר בדואר
אלקטרוני או בטלפון.

ניתוח

משוחזרות מעט מאוד יחידות תוכן והטקסט אינו כולל את הטיעון המרכזי – ההתנגדות לשימוש בפייסבוק. לפיכך, הכתוב אינו מאפשר לשחזר את הטקסט המקורי, ולא ניתן להבין את עיקרו של הטקסט. נוסף על כך, הכותרת של הטקסט אינה ממקדת את הקורא בנושא המרכזי. שתי השורות האחרונות אינן מקושרות לנכתב קודם, ולכן הן תלושות ולא מובן כי בטקסט המקורי הן מוצגות כחלופה לפייסבוק. כל אלה, בהתחשב בשחזור הדל, פוגמים בהבנת הקורא את כוונת הכותב (אוטונומיות). לעומת זאת, קיימת מודעות לפיסוק נכון, מה שמקל את הקריאה. כדאי לעבוד עם התלמיד על איתור הרעיונות המרכזיים בטקסט ועל פיתוחם וקישורם.